

VETENSKAPSRÅDET

Eva Björck
Huvudsekreterare
Utbildningsvetenskap

Vetenskapsrådet

LÄRARUTBILDNINGSKONVENTET 2018 06 12
FORSKARSKOLOR

Insatser för att stärka skolans vetenskapliga grund

- Vetenskapsrådet, Utbildningsvetenskapliga kommittén
 - Grundläggande forskning
 - Projekt
 - Särskilda satsningar
 - Forskarskolor
 - Tematiska inom bristområden
 - För förskollärare och lärare
 - För lärare inom lärarutbildningen
- Lärarutbildningen - basmedel
 - Disputerade lärare
 - Forskningsmiljöer på lärosätena
 - Koppling utbildning och forskning
 - Samverkan med förskola - och skola
- Skolforskningsinstitutet
 - Sammanställa forskningsresultat
 - Forskningsmedel för praktknära forskning
- Försöksverksamhet med praktknära forskning
 - Utveckla och pröva olika modeller för långsiktig samverkan mellan universitet och högskolor och huvudmän inom skolväsendet kring praktknära forskning.
 - Uppsala, Karlstad, Göteborgs och Umeå universitet
 - Andra universitet och högskolor - bjuds in
- Samverkan mellan lärosäten och skolhuvudmän
 - RUC
 - Ifous

Uppdraget att utlysa medel för forskarskolor

Regeringen föreslog i budget- och forskningspropositionerna för 2017 en anslagshöjning till Vetenskapsrådet för forskarskolor med syftet att **stärka den vetenskapliga grunden** i lärar- och förskollärarytbildningarna och **öka tillgången på forskarutbildade lärare** på dessa utbildningar.

Anslagsökning med

- 10 miljoner kronor 2017
- 10 miljoner kronor 2018
- 70 miljoner kronor 2020

2020 totalt omfattar 90 miljoner kronor per år för detta ändamål.

Medlen avser **utbildningskostnader och lönekostnader för doktorander.**

Forskarskolor för anställda lärare inom lärar- och förskollärarytbildningen vid universitet och högskolor

Forskarskola för ökad forskningsanknytning inom lärarutbildningarna

- En viktig del i att säkra kvaliteten i högskoleutbildning är tillgången till forskarutbildade lärare.
- Att studenter genomgår utbildning med tydlig forskningsanknytning innebär att de kan ta med sig ett vetenskapligt förhållningssätt även när de inträder i arbetslivet.
- Därmed bidrar de till att stärka den vetenskapliga grunden för utbildningen i skolväsendet.

”Satsningen ska bidra till att stärka forskningsanknytningen i lärar- och förskollärarytbildningen och att utöka utbildningskapaciteten med bibehållen kvalitet.”

I budgetpropositionen för 2017 föreslår regeringen samtidigt en kraftig utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildningarna.

Forskarskolor för anställda lärare inom lärar- och förskolläraryrket vid universitet och högskolor 2020-2023

Förberedelser
2017

Planering
Information
Omvärldsanalys
Statistik
Referensgrupp

Förberedelser
2018

Planering
Hearing
Konkreta förslag
Förankring

2019
Utlysning

Beredning

Besked
november

Start 2020

Förberedelser för uppdrag

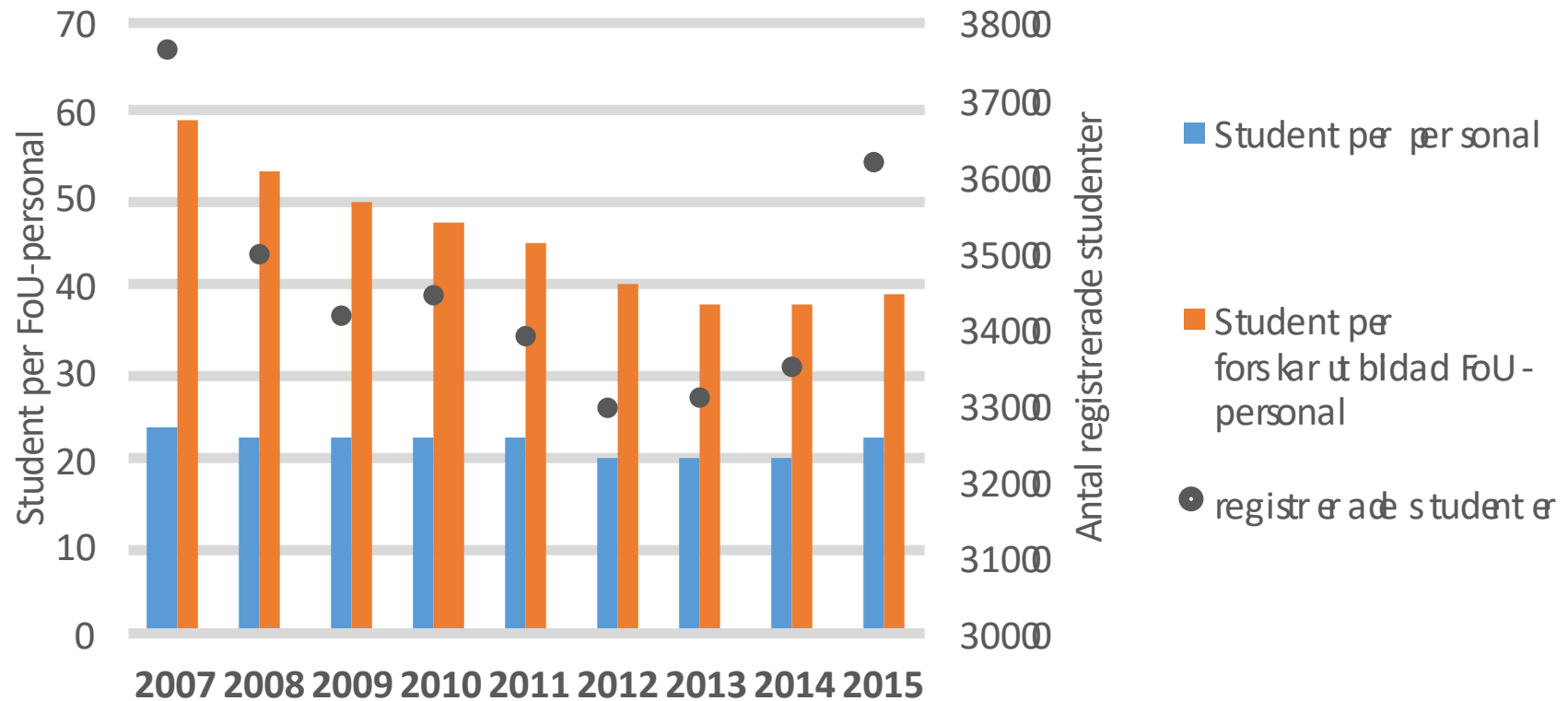
- Statistik kring disputerade som undervisar på lärarutbildningar
- Kontakter för information, erfarenhetsutbyte och idéer kring utformning
 - SUHF:s arbetsgrupp för lärarutbildning - Lärarutbildningskonventets ordförande och vice ordförande ingår i denna grupp.
 - Lärarutbildningskonventet – Örebro 2017
 - Möte med skolkommissionens ordförande
 - Möte med ledare av NAFOL, forskarutbildning av anställda vid den norska lärarutbildningen som pågått i ett tiotal år
 - Kontakter med ledningen för försöksverksamheten avseende forskningssamarbeten med kommuner och friskolor
 - Presentation i utbildningsutskottets seminarium om forskarutbildning på en vetenskaplig grund – forskarskolor för lärare och förskollärare
 - Hearing med representanter för lärarutbildningen
 - Lärarutbildningskonventet – Örebro 2017
 - Möte med RUC-representanter
 - Planering av möten med referensgrupp av nyckelpersoner i tidigare satsningar på forskarskolor

- Vilka nya möjligheter skapar satsningen att utveckla lärarutbildningens vetenskapliga grund och professionen?
- Hur kan vi optimera satsningen?
 - Organisation
 - Samverkan mellan lärosäten
 - Infrastruktur – lärosäten - skolhuvudmän
 - Finansiering
 -
 -

Allt fler forskarutbildade per registrerad lärarstudent 2007 - 2014

- förändringen beror främst på att antalet registrerade studenter har minskat fram till 2014

Registrerade studenter på lärarprogram per personal inom utbildningsvetenskap Källa: UKÄ

Vetenskapsrådet bjöd in till en hearing om

forskarutbildning för lärarutbildningens behov

med alla lärosäten med lärarutbildning den 15 maj 2018

Några frågor som diskuterades:

- Hur är tillgången på disputerad lärare på lärarutbildningen idag?
- Hur ser behovet ut på några års sikt?
- Hur skulle forskarskolor bäst utformas för att ge störst mervärde för lärarutbildningen på ert lärosäte?
- Finns behov av samverkan kring områden eller teman?

Behovet av disputerade lärare (nuläget)

De flesta lärosäten uppskattar andelen disputerade i lärarutbildningen i intervallet **40-60 procent**, och flertalet anser att det är otillräckligt. Några utbildningar och/eller lärosäten har högre andel disputerade än så.

De flesta lärosäten uppger att de har behov av att rekrytera disputerad personal inom många områden, och flera uppger att de har få kvalificerade sökande till utlysta tjänster.

Behovet av disputerade lärare (framöver)

Det är svårt att skatta det kommande behovet, som beror på målet. Andelen är redan idag låg. Flera lärosäten har förestående pensionsavgångar och behöver rekrytera av detta skäl. Om lärarutbildningen utökas ytterligare blir behovet ännu större.

En grov skattning av antalet som behövs i lärarutbildningen på några års sikt är utifrån enkätsvaren 350 -550.

Den nya satsningen kommer uppskattningsvis att bidra med ett 80-tal nya doktorer till år 2024. Det motsvarar i så fall omkring 15-20 procent av det skattade behovet.

Utbildning för redan anställda adjunkter?

Flera lärosäten ser vidareutbildning av redan anställda adjunkter som (bra men) otillräckligt för att täcka behovet av disputerade.

Kompetensförsörjningen behöver också öka totalt sett. Om redan anställda adjunkter vidareutbildar sig så behöver nya rekryteras för att kapaciteten ska öka.

Stora skillnader i lönenivåer gör det svårt att rekrytera adjunkter eller lärare med karriärtjänst till doktorandanställning.

Områden där behoven tycks vara allra störst

Nämns av många:

Förskola

Specialpedagogik

Fritidshem

Ämnesdidaktik:

- Matematik
- Svenska
- SO-ämnen

Dessutom nämner några:

Ämnesdidaktik:

- Språk
- Naturvetenskap
- Estetiska ämnen

Svenska som andraspråk

Yrkesdidaktiska områden

Digitalisering, IT och lärande

Pedagogik

Utformning av forskarskolor

Stor samstämmighet i att **samverkan mellan lärosäten** i forskarskolor är bra, på ett sätt som tar tillvara särskilda kompetensområden.

Några framförda förslag:

- Regionala noder, som kan samverka nationellt
- Gemensamt nav i form av ett tema eller specifikt område
- Samverkan i Norden och internationellt
- Samverkan med skolhuvudmän
- Nationell antagning (öppen för studenter från hela landet)

Fler inkomna förslag kring utformning

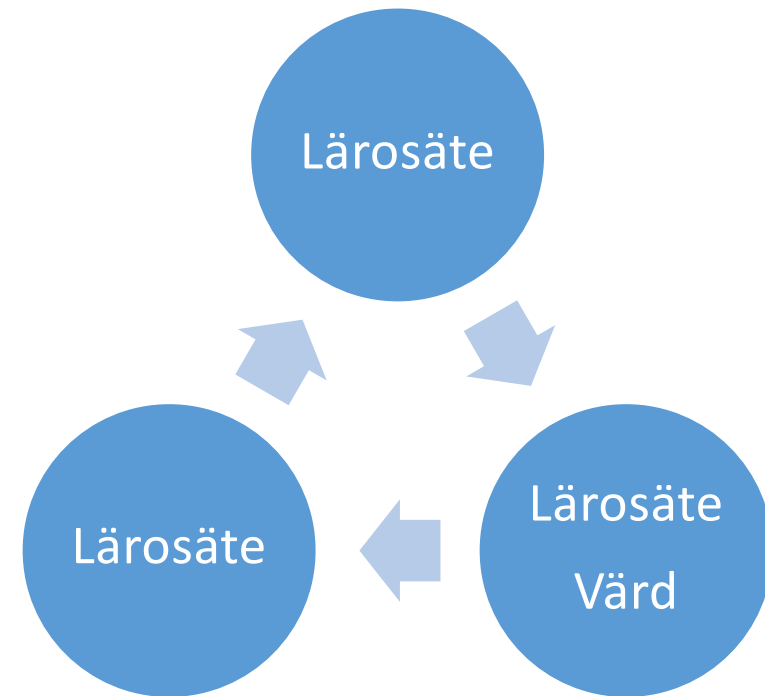
- Viktigt att det finns medel för doktorandernas löner
- Öppna utlysningar av doktorandtjänster (inte begränsat till redan anställda adjunkter)
- Utbildning till doktorsexamen, ej licentiat
- Längre bidragstid: Möjlighet till 20 procent anställning på lärarutbildningen eller hos huvudman vore bra för anknytningen till utbildningen och som förberedelse för kommande tjänst efter disputation
- Längre tid för ansökan för att hinna förarbete om rekrytering
- Tydligare krav på internationalisering och hur det värderas i bedömningen av ansökningar

Modeller för forskarskolor

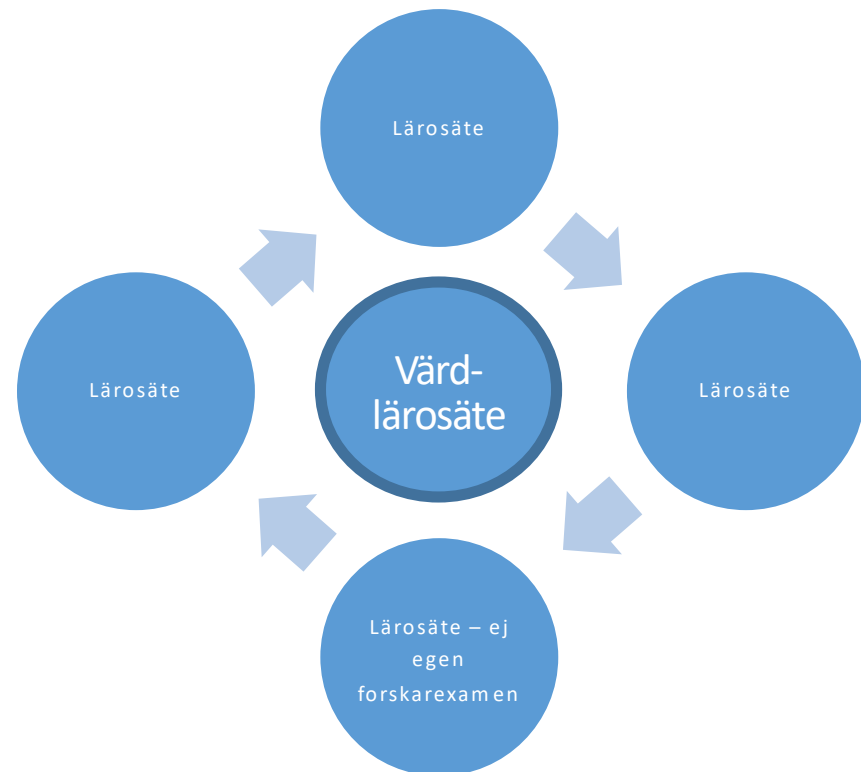
Lärosäten söker om forskarskola i samverkan

- Samtliga har forskarutbildningsrättigheter
- Specifik forskningsansats
- Doktorander antas och anställs vid de deltagande lärosätena
- Gemensamma profilkurser
- Lärare från deltagande lärosätena ansvarar för/ingår i kurser
- Handledare samt bihandledare vid de deltagande lärosätena ingår i handledarkollegium

Lärosäten går samman i konsortium

- Gemensam administration vid ett lärosäte
- Doktorander antas och anställs vid de deltagande lärosätena/värdlärosäte*
- Kurser och seminarier förläggs i huvudsak till koordinerande lärosäte
- Lärare från deltagande lärosätena ansvarar för/ingår i kurser
- Handledare samt bihandledare vid de deltagande lärosätena ingår i handledarkollegium

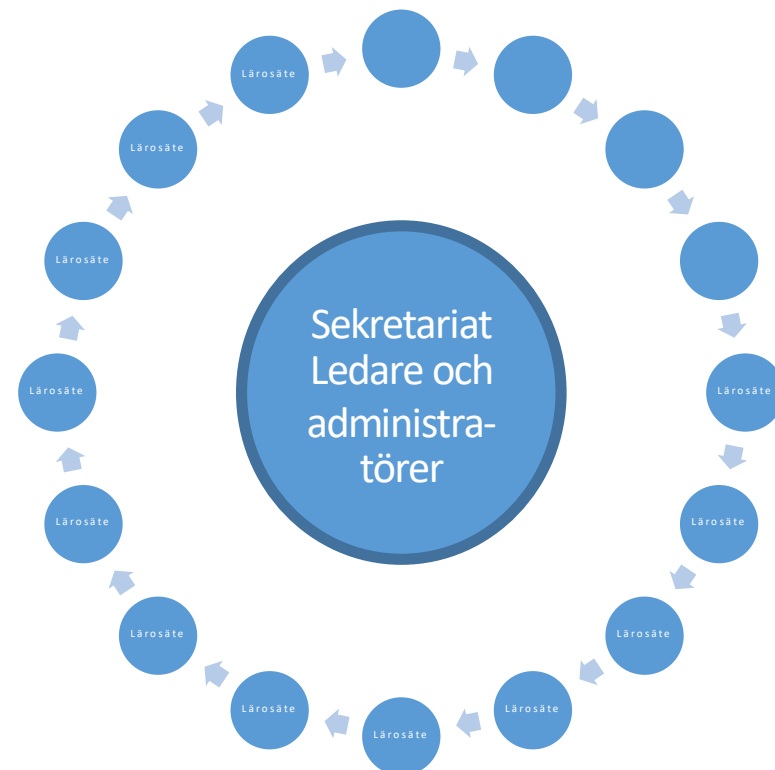

* Samtliga har ej forskarutbildningsrättigheter

Nasjonelt nettverk av samarbeidende institusjoner

- NAFOLs hovedmål er å styrke kvaliteten i alle typer lærerutdanning gjennom en målrettet, robust og langsiktig satsing på organisert forskerutdanning i et nasjonalt nettverk av samarbeidende institusjoner.
 - 17 norske høyskoler og universitet.
 - Per 16. mars 2017 - 94 aktive ph.d.-
 - Disse er spredt over fire kull (kull 5, 6, 7 og 8).
- Doktorander antagna ved lärosäten
- En kull 10-15 per år antas till NAFOL
- Del av forskarutbildning
- Ansvarig ledare vid varje lärosäte
- Administratör vid varje lärosäte
- Handledare kan vara från NAFOL och lärosätet
- NAFOL finansierar internationella vistelser för doktorander, speciella seminarier
- NAFOL skal ha et særlig ansvar for at ph.d.-stipendiater ved forskerskolen dyktiggjøres i formidling og kommunikasjon.

Exempel NAFOL

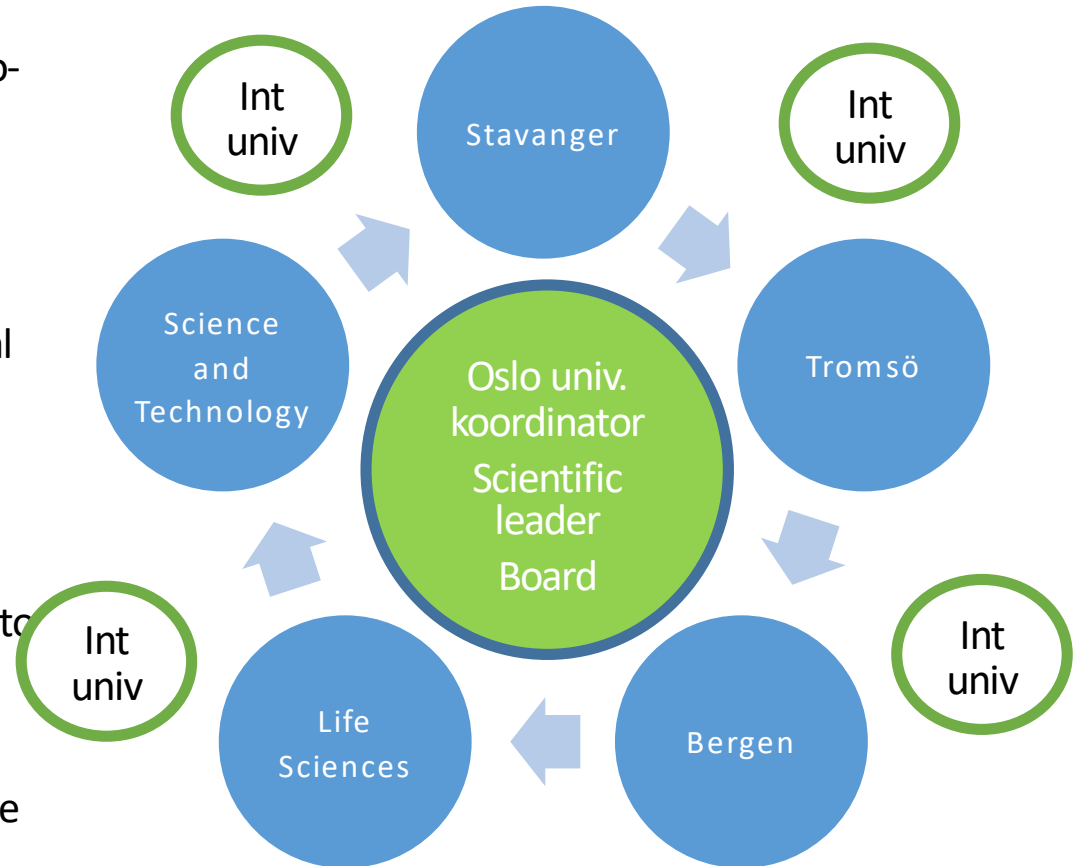

Partnerskap mellan lärosäten

NATED - National Graduate School in Educational Research

- The National Graduate School in Educational Research (NATED) is a partnership between six Norwegian universities and one university college. The school is coordinated by the Faculty of Educational Sciences, University of Oslo.
- **NATED educational mission**
- To give state of the art courses in research design and methodology
- To provide rigorous training in different methodological approaches
- To develop analytical skills in both quantitative and qualitative approaches
- To provide in-depth courses within selected themes
- To provide a research environment and a course programme in which all doctoral students have access to a high level of expertise in their research area
- To internationalise educational research in Norway in collaboration with key international partners
- To develop models for how educational research can be organized

Exempel NATED

Utlysningen 2017

Bidragsbelopp:

Max 10 miljoner kronor per år (och minst 9 doktorander)

Inriktning:

Ämne eller tema relevant för lärar- och/eller förskolläraryrkesutbildningen och lärares och förskollärares yrkesutövning

Villkor (ett urval): Forskarskolan ska

- drivas av minst tre svenska universitet/högskolor i samverkan
- vara knuten till lärarutbildning och/eller förskolläraryrkesutbildning hos medverkande universitet/högskolor
- ha närhet till väl fungerande forskningsmiljö/er med internationell anknytning

Forskarskolor för anställda lärare inom lärar- och förskolläraryrket vid universitet och högskolor – start 2018

Stockholms universitet	Lärande, undervisning och bedömning av svenska och engelska Flerspråkighet som tillgång och utmaning	Pedagogik, Didaktik, Jämförande språkvetenskap och allmän lingvistik
Malmö Högskola	Forskarskola i specialpedagogik	Pedagogiskt arbete, Didaktik

Kommande utlysning 2019

Slutsatser från hearingen - önskemål från lärosäten med lärarutbildning

Forskarskolorna ska

- drivas av flera universitet/högskolor i samverkan kring gemensamt ämne eller tema
- inkludera medel för doktorandernas löner
- ha öppna utlysningar av platser i forskarskolan (inte begränsat till redan anställda adjunkter eller till värdlärosätenas doktorander)
- ha en bidragstid om minst fem år för att möjliggöra doktorandstudier i 80 procentstakt och 20 procents tjänstgöring i lärarutbildningen
- tydliggöra krav på internationalisering i utbildningen

Vetenskapsrådets utlysning 2019?- Exempel

Bidragsbelopp:

- Max 10 miljoner kronor per år (och minst 9 doktorander) = 7 forskarskolor

Inriktning:

- Ämne eller tema relevant för lärar- och/eller förskolläraryrket och lärarens och förskollärares yrkesutövning
- **Villkor (ett urval):** Forskarskolan ska
 - drivas av minst x svenska universitet/högskolor i samverkan
 - vara knuten till lärarutbildning och/eller förskolläraryrket hos medverkande universitet/högskolor
 - ha närhet till väl fungerande forskningsmiljö/er med internationell anknytning

Framtidens medborgare,
lärare och och forskare!

